

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Janika Busch-Vaher

PÄRNU LINNA JA MAAKONNA ÕPETAJATE HINNANGUD TAHTMATUTE
VIGASTUSTE PÕHJUSTE NING NENDE ENNETAMISVÕIMALUSTE KOHTA
LASTEAIAS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Kaire Jõgi, loodusteaduste didaktika nooremlektor

Tartu 2024

Kokkuvõte

Pärnu linna ja maakonna õpetajate hinnangud tahtmatute vigastuste põhjuste ning nende ennetamisvõimaluste kohta lasteaia

Laste tervise, ohutuse ja füüsilise heaolu tagamine on üks olulisemaid aspekte koolieelses lasteasutuses. Uurimistöo eesmärgiks oli välja selgitada Pärnu linna ja maakonna õpetajate hinnangud, millised peamised riskifaktorid soodustavad sagedasemaid lastega juhtuvad tahtmatuid vigastusi ning millised on meetmed nende ennetamiseks. Eesmärgi saavutamiseks kasutati kvantitatiivset uurimisviisi. Andmete kogumiseks kasutati veebipõhist küsimustikku, millele saadi 62 vastust. Tulemustest selgus, et õpetajad pidasid tahtmatute vigastuste tekkimisel suurimateks riskifaktoriteks, kui rühmas on agressiivse käitumisega laps ning lapsi on liiga palju ühe õpetaja kohta. Tahtmatute vigastuste ennetamisel toetuvad õpetajad eelkõige oma kogemustele õige-aegselt märgates potentsiaalselt ohtlikke olukordi. Edaspidiseks soovitusena on uuringu teostamine üle-eestiliselt. Samuti uurida kuivõrd mõjutab tööstaaž õpetajate arusaamasid turvalisuse tagamise kohta lasteaia.

Võtmesõnad: lasteaiaõpetajate hinnangud, lasteaegade turvalisus, tahtmatud vigastused, tahtmatute vigastuste ennetamine.

Abstract

Assessments by teachers of the city and county of Pärnu on the causes of unintentional injuries and their prevention in kindergartens

Ensuring the health, safety, and physical well-being of children is one of the most important aspects of a preschool institution. The aim of the study was to find out the assessments of the teachers in the city and county of Pärnu, which are the main risk factors that contribute to more frequent unintentional injuries in children, and what are the measures to prevent them. The quantitative method was used to achieve this objective. The data was collected using an online questionnaire, to which 62 replies were received. The results showed that teachers considered the greatest risk factors for unintentional injury to be the presence of a child with aggressive behaviour in a group and that there were too many children for one teacher. In preventing unintentional injuries, teachers rely primarily on their own experience in identifying potentially dangerous situations in a timely manner. It is further recommended that the survey be carried out all over Estonia. Also examine the impact of work experience on teachers' perceptions of safety in kindergartens.

Key words: assessments by kindergarten teachers, kindergarten safety, unintentional injury, prevention of unintentional injury

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade	5
1.1 Peamised riskifaktorid ja sagedasemad õnnetused koolieelses eas.....	5
1.2 Turvalise keskkonna loomine.....	6
2. Metoodika.....	10
2.1 Valim.....	10
2.2 Andmekogumine ja mõõtevahend.....	10
2.3 Andmeanalüüs	12
3. Tulemused	12
4. Arutelu.....	16
Tänu sõnad	20
Autorsuse kinnitus.....	20
Kasutatud kirjandus.....	21
Lisad	24

Sissejuhatus

Koolieelses eas lapsed veedavad suurema osa ajast lasteaia, Eestis käib 3–6-aastastest lastest 93,7% lasteasutuses (Müürsoo & Kivilo-Paas, 2020). On oluline, et keskkond, kus lapsed viibivad, on turvaline ning vigastuste tekkimise risk viidud miinimumini. Mida noorem on laps, seda väiksem on tema arusaam teda ümbritsevatest ohtudest (Góes *et al.*, 2023) ning on suurem oht saada füüsilisi vigastusi, mis omakorda võivad põhjustada ajutisi või püsivaid kahjustusi ning mõjutada laste suhteid, õppimist ja mänguprotsessi (Gong *et al.*, 2021; Sleet, 2018). Lastevanematel on lasteaia, eelkõige lasteaiaõpetajate suhtes suured ootused: oluliseks ei peeta ainult kvaliteetse õppetöö tagamist, vaid turvalise ning tervist ja heaolu soosiva keskkonna loomist (Pung, 2018). Väärsi ja Kirpu (2019) töid Tervise Arengu Instituudi raportis välja, et peale kodu on sagedasemaks vigastuste saamise kohaks kool või mõni muu avalik hoone. Lisaks ei ole harvad juhud, kui juhtumid (Lauri, 2021; Suni, 2017) jõuavad meediasse. Vastutajaks on siinkohal õpetaja. Koolieelses eas lapsed pole ise alati võimelised kõiki ohte õigesti hindama või ette nägema, mistõttu on tahtmatute vigastuste tekkimise oht kõige sagedasemad. See omakorda paneb suurema vastutuse just lasteaiaõpetajatele, tagamaks kõikide rühmas olevate laste ohutuse ja turvalisuse.

Mitmed riiklikud dokumendid sätestavad lasteaia õpetajale kohustuse tagada kõikidele lastele turvaline ja tervist toetav keskkond. Lähtuvalt koolieelse lasteasutuse kutsestandardist, õpetaja 6 tase, peab õpetaja looma turvalise ja tervist toetava õpikeskkonna (Kutsestandard. Õpetaja..., 2020). Koolieelse lasteasutuse seadus (1999) märgib, et „pedagoogid loovad tingimused laste kasvamiseks ja arenemiseks vastastikusel lugupidamisel ning üksteisemõistmisel laste ja nende vanematega, samuti hoolitsevad laste elu ja tervise eest lasteasutuses“. Turvalisuse edendamine on igapäevane ja järjepidev tegevus, sisaldades lisaks turvalise ning ohutu keskkonna loomisele ka vastavasisuliste teadmiste ja oskuste arendamist (Varava, 2010).

Kuni 50% kõikidest laste õnnetustest on ennetatavad, mõjutades keskkonda, laste ja nende järelevaatajate käitumist (Hoffmann *et al.*, 2015, viidatud Stehr *et al.*, 2022 j; Wei *et al.*, 2020). Vigastuste ennetamine on kõige tõhusam viis viia lastega juhtuvad õnnetused miinimumini. Uuringute (Orasmaa, 2007; Góes *et al.*, 2023) tulemustest selgus, et koolieelsetes lasteasutustes töötavate spetsialistide ennetusalastes teadmistes esines puudujääke. Kõike ei saagi ette näha, aga saame olulisematele aspektidele tähelepanu juhtida. Sageli hakatakse probleemidele, ennetavatele meetmetele mõtlema alles pärast toimunud

õnnetust: analüüsima, mis läks valesti ja mida oleks pidanud tegema teisiti (Markman *et al.*, 2007).

Eestis puudub statistika, mis annab ülevaate lasteasutustes saadud vigastuste kohta ning puudub täpne ülevaade, millised olukorrad ning tegurid vigastusi põhjustasid. Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaasist (*s.a.*) on võimalik vaadata üldist statistikat grupeeritult 0–4 ja 5–14 eluaastat, mis ei anna tõenduspõhist ülevaadet Eesti koolieelsetes haridusasutuses juhtuvate õnnetuste kohta.

Õpetajatele pandud vastutus on suur, samas korraldatakse vähe koolitusi, mis keskenduksid õpetajate teadmiste täiendamisele võimalike ohtude märkamisel. Selleks, et tagada laste jaoks võimalikult turvaline lasteaia keskkond, on vaja teada, millised tegurid võivad õpetajate hinnangul põhjustada tahtmatuid vigastusi ning millised on võimalused (meetmed) nende ennetamiseks.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1 Peamised riskifaktorid ja sagedasemad õnnetused koolieelses eas

Lapsed puutuvad oma igapäevaelus kokku ohtude ja riskidega ning on kõikjal haavatavad sama tüüpi vigastuste suhtes. Tervise Arengu Instituudi raportis selgus, et 2016–2018. aastal olid Eestis sagedasemaks vigastuse põhjuseks kukkumine, mis moodustas 44% vigastusi põhjustavatest õnnetustest, järgnes kokkupuude eluta mehaanilise jõu toimega (näiteks millegagi pihta saamine, enese millegi vastu ära löömine vmt), moodustades 34% vigastuste põhjustest (Väärsi ja Kirpu, 2019). Koolieelikute seas on kukkumine ja komistamine kõige sagedamini tuvastatud vigastuste saamise põhjusteks (Obeng, 2009). Kukkumine on ka surmaga lõppevate ja tõsiste peavigastuste kõige levinum põhjus (Türkoğlu, 2019). Sageli võib kukkumiste põhjuseks olla maha valgunud ja koristamata vedelik; väikesed, silmapaistmatud, valesse kohta jäetud esemed (nt mänguasjad, toolijalad, jalanõud või lahtised esemed, vaibaääred) ning laste oskamatus ohtu/ohte hinnata (nt mängides sooritatakse hüppeid kõrgustest) (Läti Riigi hariduskeskus, 2011). Ohtlik ja sagedane komistuskoht on trepid, kus mitmekesi liikudes võib ette tulla tõuklemist ning lükkamist.

Varasemates uurimustest selgus, et välitegevused olid seotud oluliselt suurema vigastuste määraga kui siseruumides toimuvad tegevused (Wei *et al.*, 2020; Tuckel *et al.*, 2018; Eberl *et al.*, 2009; Orasmaa, 2007). Mänguväljakud on lastele sotsiaalseid ja füüsilisi oskusi pakkuv koht, kuid ka koht, kus esineb palju vigastusi (Fahlstedt, *et al.*, 2019).

Mänguväljakud, millel puudub piisav ruum, võivad mõjuda laste mängudele negatiivselt (Brunelle *et al.*, 2016). Ohutud ei pea olema mitte üksnes atraktsioonid, vaid ka pinnas mänguväljakute all. Püüdes vähendada vigastuste arvu, on rakendatud löögipinna ohutustandardid eesmärgiga vähendada vigastuste ja surma ohtu (Fahlstedt, *et al.*, 2019). Vastavalt Eestis kehtivale ohutusstandardile EVS-EN 1176:2017 peab laste mänguväljaku atraktsioonide all ja ümbruses olema kukkumist pehmendav turvaaluskate. Sobilikeks materjalideks loetakse kummimatte, puiduhaket, liiva ning kruusa.

Kümne miljoni elanikuga Rootsis (SCB, 2018) külastab igal aastal erakorralise meditsiini osakonda mänguväljakul saadud vigastuste tõttu hinnanguliselt 18 000 last vanuses 0–17 aastat (Socialstyrelsen, 2017). Mitmed uuringud on leidnud ka mänguväljakutega seotud mittesurmavate ajukahjustuste kasvutendentsi ning enamik vigastusi on põhjustatud kukkumisest (Adelson *et al.*, 2018; Cheng *et al.*, 2016). Kõrged liumäed, osavust ja kindlat tasakaalu hoidmist eeldavad takistusrajad jms ei sobi kõigile ning mänguväljaku raskusaste peab vastama potentsiaalsetele kasutajate vanusele (Tarbijakaitseamet, 2008). Seega peab õpetaja olema teadlik ja arvestama, et kõik atraktsioonid ei sobi igas vanuses lastele.

Õnnetusi ja vigastusi võivad soodustada laste individuaalsed eripärad ja teadmised. Mõned lapsed on rohkem kalduvad potentsiaalselt ohtlikemate tegevuste suunas, samas kui teised on riskikartlikumad (Watson & Errington, 2016). Mitmed uuringud ja raportid toovad välja, et rohkem õnnetusi juhtub poistega (Gong *et al.*, 2021; Eberl *et al.*, 2009; WHO raport, 2008). Peegeldades soolise aktiivsuse erinevust, on poisid seiklushimulisemad. Seda, mil määral laps konkreetses olukorras vigastuste ohtu tajub ning sellele reageerib, sõltub tema teadmistest, oskustest ja füüsilistest võimetest (Watson & Errington, 2016). Õnnetusjuhtumite vähendamiseks on oluline lastele teadmiste jagamine, et muuta laste käitumist vähem riskivamaks ning õpetada lapsi ohte tundma, vältima ja ohtlikus olukorras õigesti käituma (Varava, 2010).

Riigikantselei (2014) aruandest selgus, et koolieelikute sagedasemad vigastused leiavad aset kodus. Mida suuremaks laps kasvab, seda suurem on tõenäosus, et õnnetus juhtub väljaspool kodu (Väärsi & Kirpu, 2019). Eestis peab olema tagatud lasteaiakoht kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). 93,7% Eesti 3–6-aastastest lastest veedavad suurema osa päevast lasteasutuses, viibides seal nädalas 30 või enam tundi (Müürsoo & Kivilo-Paas, 2020). Sel ajal vastutab lasteaiatõpetaja 22 lapse (sõltuvalt rühmast) elu, tervise ja turvalisuse eest ning peab arvestama nende individuaalsuse ja eripäradega (Kutsestandard. Õpetaja..., 2020; Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999).

1.2 Turvalise keskkonna loomine

Turvalise keskkonna loomiseks on oluline teada turvalisuse tagamise tegureid, mis mõjutavad lasteaia laste turvalisust. Kõigis Euroopa riikides on kehtestatud standardid, mis käsitlevad selliseid küsimusi nagu ruumid, täiskasvanute ja laste suhtarv, rühma suurus, kvalifikatsioonid, tervishoid ja ohutus, kuid puudub ühtne süsteem (Melhuish *et al.*, 2015). Eestis on vastavad standardid reguleeritud Koolieelse lasteasutuse seaduses (1999) ja erinevates tervisekaitsenõuetes, näiteks Tervisekaitsenõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale (2010) ning Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule (2011).

Olulise tähtsusega on nii rühma suurus ning töötajate ja laste suhtarv (Dalgaard *et al.*, 2022). Ühel täiskasvanul on võimekuse piir, mitut last on jõukohane korraga valvata. Enamikes riikides on kehtestatud maksimaalne laste arv ühe täiskasvanu kohta. Näiteks Inglismaal on üheaastaste puhul kõige madalam suhtarv 3:1 ja Leedus kõige kõrgem 10:1 ning viieaastaste puhul on madalaim suhe Soomes 7:1, kõrgeim Küprosel ja Kreekas, kus mõlemas riigis on 25:1 (Eurydice, 2014). Belgias, Lätis, Leedus ja Luksemburgis on täpsustatud, et töötajad, kes on otseses kontaktis lastega, peavad olema füüsiliselt ja vaimselt hea tervise juures (Eurydice, 2014).

Eestis kehtiva koolieelses lasteasutuse seaduses (1999) on piiritletud laste arv rühmas: 14 last sõimerühmas, 20 last aiarühmas ja 18 last liitrühmas. Nende lastega peaks lasteaia lahtioleku aegadel tegelema kaks õpetajat (kummalgi nädalas 35 tundi tööaega) ja üks abiõpetaja (40 tundi nädalas). Seega kehtivad meil lasteaedades laste ja täiskasvanute osas järgmised kohustuslikud suhtarvud: sõimerühmades peab iga 7 lapse kohta olema vähemalt 1 täiskasvanu (7:1), liitrühmas peab iga 9 lapse kohta olema 1 täiskasvanu (9:1), aiarühmades peab iga kümne lapse kohta lastega tegelema vähemalt 1 täiskasvanu (10:1). Samas on lasteasutuse hoolekogu ettepanekul valla- või linnavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu sõimerühmas kuni kahe lapse võrra, lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra ning liitrühmas kuni kahe lapse võrra, mis teeb Eestis keskmiselt ühe järelevaataja kohta aiarühmas 12 last.

Olulise tähtsusega turvalisuse ja vigastuste ennetamises on rühmareeglite koostamine koos lastega ning nende järgimine. Rühmareeglite kehtestamine on hea viis suures kollektiivis lastele selgeks tegemiseks, milline käitumine on aktsepteeritav ja milline mitte. Rühmareeglid tuleb sõnastada positiivselt (Good & Lavigne, 2017). Oluline on alustada rühmareeglite rakendamist sõimes, sest juba 2–3-aastane laps peab toime tulema piirangutega. Õpetaja

ülesanne on suunata laste käitumist ning mõista, mil viisil lapsed väljendavad agressiivsust teiste laste suhtes. Agressiivne käitumine võib olla tingitud lapse oskamatusesest oma tundeid väljendada ning need võivad avalduda löömisena, hammustamisena või muul vägivaldsel moel (Cacciatore, 2015), mis omakorda võib teisele lapsele põhjustada vigastuse. Näiteks on väga tavaline, kui 2–3-aastane laps teist hammustab või instinktiivselt teist last lööb (Veike, 2018).

Õpetajate otsuseid rakendada käitumist, mille eesmärk on vältida väikelaste vigastusi, mõjutavad mitmed tegurid, lisaks teadmistele ka tajutavad uskumused/hoiakud, normid, riskitaju ja enesetõhusus (Friemel & Frey, 2019). Varasemad uurimused (Góes *et al.*, 2023; Orasmaa, 2007) näitavad koolieelses lasteasutuses töötavate spetsialistide teadmistes puudusi. Orasmaa (2007) läbi viidud uurimistulemustest selgus, et alla poole (44% 50-st) kooli- ja lasteaiaõdede arvates on ennetusala teabe kättesaamine hea, sealjuures väga heaks ei pidanud seda küsitletutest keegi. Eestis läbiviidud uuring keskendus kooli- ja lasteaiaõdede teadmistele ja oskustele ennetusvaldkonnas. Vastavasisulised uuringud, mis puudutavad Eesti koolieelse lasteasutuse õpetajate teadlikkust õnnetuste ennetamisest, autori teadmisel aga puuduvad. Inglismaal ja Rootsis läbi viidud uuringutest selgus vajadus tõsta teadlikkust vigastuste ennetamisvõimaluste kohta (Jullien, 2021; Sellström & Bremberg, 2000; Watson & Errington, 2016). Eberl jt (2009) hinnangul peaks vastavasisulistest koolitusprogrammides osalemine olema kohustuslik kõikidele lasteasutustes töötavatele õpetajatele.

Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale (2010) sätestavad, et personal loob lastele füüsilise ja psühhosotsiaalse keskkonna, mis on ohutu, turvaline ja pakub lastele erinevaid mängu-, õpi- ja loovtegevuse ning kehalise aktiivsuse edendamise võimalusi. Tervist edendavate lasteaedade võrgustiku hinnangul on sobiv füüsilise keskkond selline, mis pakub võimalusi ja motiveerib lapsi liikuma ning on samas turvaline. Hästi planeeritud füüsiline keskkond tagab lastele turvalisuse (Nugin, 2013) ja on õppimiseks ning arenemiseks väga oluline (Westberg, 2021). Õpetajal tuleb arvestada ka sellega, et mööblit saaks ümber paigutada, tagamaks võimaluse erinevate rühmatööde tegemiseks (Gordon & Burch, 2006). Seega on turvalise keskkonna loomine sama oluline kui õppetöö läbiviimine.

Eesti tervisekaitseõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule (2011) sätestab, et mängu- ja magamisruumis peab põranda pindala olema iga lapse ning täiskasvanu kohta vähemalt 2 ruutmeetrit. Mängu- ja magamisruum võib olla ühendatud, kui põranda pindala lapse kohta on vähemalt

4 ruutmeetrit. Seadusest tulenevalt peab lasteaiarühmas, kus on 20 last ja kolm täiskasvanut, olema rühma- ja magamisruumi põranda pindala 46 ruutmeetrit ning toas, kus on mängu- ja magamisruum ühendatud, peab olema põranda pindala 92 ruutmeetrit. Sellest tulenevalt peab lapsel olema ruum, mis võimaldaks tal loovalt tegutseda, aktiivselt liikuda, teistega suhelda ja annaks talle piisavalt ruumi üksi mängimiseks ning puhkamiseks (Õun, 2005). Lasteaedades peaks olema vaiksed ja privaatsed nurgakesed, kus lapsed saaksid varjuda ning omaette olla (Socialstyrelsen 1976, viidatud Westberg, 2021j).

Lastele tuleb tagada piisavalt liikumisruumi ning asjad ja õppevahendid peavad olema eakohased, neile nähtavad ja kättesaadavad. (Nugin, 2013). Kõik vahendid: käärid, värvid, pintslid, klammerdajad, augurauad, õmblusseadmed, nõör ja erinevat sorti liimid on riulitelt kättesaadavad ning kasutamiseks vabal ajal ka paariaastastele lastele. Õpetajate ülesanne on anda lastele teadmisi, et tööriistad ei ole mänguasjad ja täiskasvanud peaksid soodustama olukordi, kus lapsed saavad proovida ohutult nende esemete kasutamist ettenähtud otstarbel ning viisil (Ephgrave, 2018; Läti Riigi hariduskeskus, 2011). Rühmaruumis olevad mänguasjad peavad kõik olema tähistatud CE märgisega, mis omakorda peaks reeglina garanteerima mänguasja vastavuse nõuetele (Mänguasja ohutusnõuded..., 2010). Lisaks peaksid õpetajad neid kontrollima ning viima end kurssi nende kasutamisest tulenevate võimalike ohtude eest (Karadimitriou, 2019).

Vigastuste ennetamiseks ja keskkonna ohutuse hindamiseks korraldab lasteasutuse direktor riskianalüüside läbiviimist, võttes aluseks Terviseameti veebilehel avaldatud lasteasutuse keskkonna hindamiskriteeriumid ning lasteasutuse koostatud ja lasteasutuse hoolekoguga kooskõlastatud riskianalüüsi juhendi. Direktoril on oluline roll riskianalüüsi korraldamisel ja tulemustest teatamisel, andes tulemustest ülevaate personalile, hoolekogule ja lasteasutuse pidajale (Tervisekaitseenõuded..., 2010). Lasteaedades viiakse läbi sisehindamisi ja riskianalüüsi, mille tulemusena määratakse kindlaks lasteaia eesmärgid ja tegevused (Tervisekaitseenõuded..., 2010) ning on olulised vahendid parendamiseks keskkonda ja ennetamiseks lastega juhtuvaid vigastusi. Õpetajate kaasamine riskianalüüsi läbiviimisesse suurendab õpetajate vastutustunnet ja muudab nad teadlikumaks keskkonna ohutuse tagamisest.

Toetudes eelpool kirjeldatud teooriatele, sooviti bakalaureusetöö raames välja selgitada õpetajate hinnangud lastega juhtuvate tahtmatute vigastuste, peamiste riskifaktorite ja ennetusmeetmete kohta (turvalise keskkonna tagamiseks lasteaias).

Eesmärkidest tulenevalt püstitati kaks uurimisküsimust: Esimese uurimisküsimuse püstitamine andis võimaluse luua ülevaade riskifaktoritest, mida õpetajad oma igapäevatoos lastega näevad. Teine uurimisküsimus andis võimaluse pakkuda meetmeid vigastuste vähendamiseks, mis on oluline, et viia lastega juhtuvad tahtmatud vigastused miinimumini. Mõlemad uurimisküsimused on eksploratiivsed ja seetõttu ei ole küsimuste vastuseks kindlaid hüpoteese.

- Millised riskifaktorid võivad lasteaiaõpetajate hinnangul soodustada (lastel) tahtmatute vigastuste tekkimist?
- Missugused on õpetajate hinnangud ennetusvõimaluste ja turvalise keskkonna loomise kohta tahtmatute vigastuste vähendamiseks lasteaia?

2. Metoodika

Bakalaureusetöök viidi läbi kvantitatiivne uuring, mille eesmärk oli koguda võimalikult suur valim Pärnu linnas ja maakonnas tegutsevatest õpetajatest. Suurema valimi puhul võimaldab kvantitatiivne uuring muuta sõnalised vastused numbrilisteks andmeteks ning neid seejärel statistiliselt analüüsida. Uuringu eesmärk oli välja selgitada õpetajate hinnangud eelnevalt koostatud väidetele ning analüüsida, kui sageli esineb mingit nähtust või tunnist suuremas valimis (Õunapuu, 2014).

2.1 Valim

Lähtuvalt uurimistöö eesmärgist kutsuti valimis osalema Pärnu linnas ja maakonnas tegutsevate munitsipaallasteaedade õpetajad. Valimi moodustamisel lähtuti eesmärgipärasest põhimõttest kombineerituna vabatahtlikkuse valimiga, mis on sobilik juhtudel, kui puudub otsene juurdepääs õpetajate kontaktidele (Cohen *et al.*, 2017). Uurija tegi teadliku valiku uuringusse kutsutavate liikmete valimisel, soovides esialgu saada ülevaadet ühe maakonna lasteaedadest. Osalejatel oli õigus valida, kas soovivad uuringus osaleda.

Kutse koos küsimustikuga saadeti kõikidele Pärnu linnas ja maakonnas tegutsevatele 23 munitsipaallasteaia õppejuhtide või direktorite meiliaadressidele, mille andmed saadi Eesti Hariduse Infosüsteemist (Eesti Hariduse Infosüsteem, 2023). Küsimustiku kaaskirjas tutvustati uuringu eesmärki ning paluti see edastada oma asutuses töötavatele õpetajatele. Sihtrühma teavitati, et küsitluses osalemine on vabatahtlik, vastuseid kogutakse anonüümselt,

tulemused esitatakse üldistatud kujul, mistõttu ei ole neid võimalik siduda konkreetsete vastajate ega asutustega.

Küsimustikule vastas 62 osalejat, kellest 49 (79% vastanutest) olid õpetajad, 3 (4,8%) assistendid, 3 (4,8%) õpetaja abid, 4 (6,4%) juhtkonna töötajad, 1 eripedagoog, 1 muusikaõpetaja ja 1 tugiisik. Lähtuvalt uuringu esimesest uurimisküsimusest jäeti andmeanalüüsiks valimisse ainult õpetajad, assistendid ja õpetaja abid. Õpetaja assistentide ja abide sobivus määrati lähtuvalt kutsestandardist, mille põhjal on nende tööülesanneteks lapse kasvukeskkonna toetamine, turvalise ja mängulise kasvukeskkonna loomine ja ohutegurite hindamine ja ennetamine (Kutsestandard..., 2021; Kutsestandard..., 2021). Lõplikult analüüsiti 55 osaleja vastust. Vastajate keskmine vanus oli 47 aastat (SD=10,11, MIN=28, MAX=67). Osalejate keskmiseks tööstaažiks kujunes 15 aastat ja 8 kuud (SD=13.43, MIN=1, MAX=43).

2.2 Andmekogumine ja mõõtevahend

Bakalaureusetöös kasutati poolstruktureeritud küsimustikku (Lisa 1.), mille koostas autor ise, toetudes teooriale ning lähtudes püstitatud uurimisküsimustest. Küsimustik koosnes suletud ja avatud küsimustest. Suletud küsimustega koguti taustaandmeid vastajate kohta, näiteks vanus, haridus ja tööstaaž.

Esimese uurimisküsimusele vastuse saamiseks esitati osalejatele 10 väidet kirjeldamiseks erinevaid riskifaktoreid. Küsimustikus esitatud väiteid hinnati 5 palli süsteemis, kus skaala väärtused olid järgmised: 1 – ei ole üldse oluline...5 – väga oluline. Lisaks uuriti õpetajatelt valikvastustega küsimusega sagedasemate vigastuste põhjuste kohta lasteaia. Vastajad pidid valima esitatud valikust nende hinnangul kolm kõige sagedasemat põhjust ning sobiva vastuse puudumisel oli võimalik lisada omapoolne variant.

Teisele uurimisküsimusele vastuse saamiseks hindasid õpetajad 17 uurija poolt koostatud meedet. Ennetusmeetmete tõhusust hindasid õpetajad küsimustikus 5-pallisel skaalal (1 - ei aita üldse vähendada ... 5 - aitavad väga vähendada). Õpetajatel oli võimalik veel 5- pallisel skaalal hinnata oma lasteaia turvalisust ning enda teadmisi laste turvalisuse tagamisel. Poolavatud küsimusega uuriti, kes peaks küsitletavate arvates lasteaia turvalisuse eest vastutama ning vaba vastusega küsimusega, milliseid meetmeid õpetajad kasutavad laste turvalisuse tagamiseks. Kõikide suletud ja poolavatud küsimuste puhul oli õpetajatel võimalik oma vastust täpsustada või põhjendada. Küsimustiku arusaadavuse ja sobivuse hindamiseks viidi läbi pilootuuring, kus osales kaks inimest, kes valimisse ei jäänud. Uuring saadeti ja andmeid koguti 2023. aasta veebruaris.

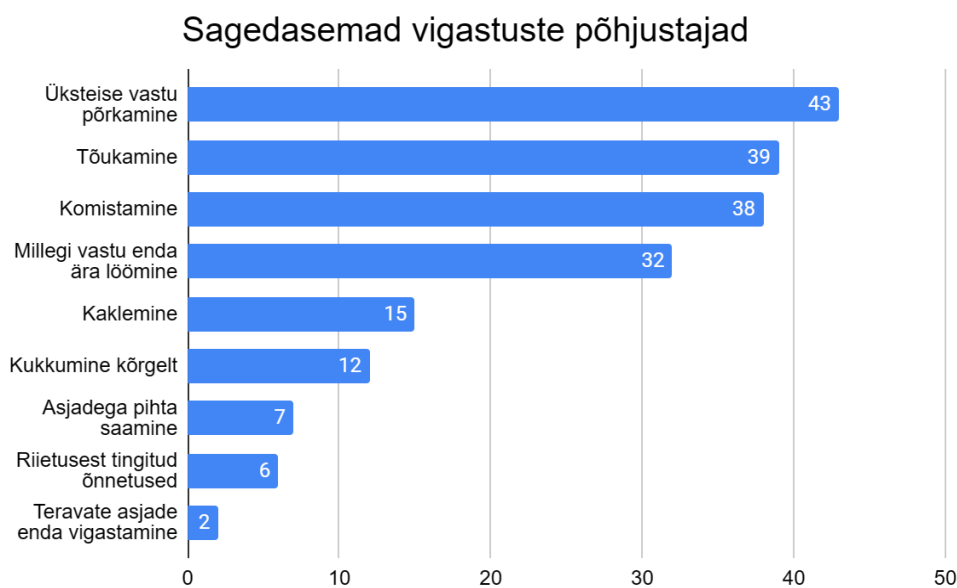
2.3 Andmeanalüüs

Andmetöötlemiseks kasutati *Microsoft Excel* programmi 2024. aasta versiooni (*Microsoft Corporation*, 2024) ning andmeanalüüsi tegemiseks *JASP* programmi 0.18.1.0 versiooni (*JASP Team*, 2024). Valimi kirjeldamiseks toodi välja kirjeldavad statistikud – aritmeetiline keskmine, standardhälve, protsent vastanute arvust. Avatud küsimuse vastuste mõistmiseks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi, vastused kirjutati välja ja kategoriseeriti ning kodeeriti numbrilisteks väärtusteks.

3. Tulemused

Tulemused esitatakse uurimisküsimuste kaupa. Esimese uurimisküsimusega sooviti välja selgitada, millised on peamised riskifaktorid ja sagedamini esinevad tahtmatud vigastused lasteaias. Teiseks uuriti õpetajate hinnanguid ennetusvõimaluste ja turvalise keskkonna loomise kohta tahtmatute vigastuste vähendamiseks lasteaias.

Esiteks sooviti välja selgitada, millised on peamised riskifaktorid ja sagedasemad tahtmatud vigastused lasteaias. Uuringu tulemusest selgus (vt Joonis 1.), et kõige rohkem tekib vigastusi üksteise vastu põrkumisest (78.18%), tõukamisest (70.91%), komistamisest (69.1%) ja enda ära löömisest millegi vastu (58.18%) (N=55). Vähem märgiti vigastuste tekkimist kaklemisest (27.27%), kõrgelt kukkumisest (21.82%), asjadega pihta saamisest (12.73%), vales riitusest (10.91%) ning teravate asjadega enese vigastamisest (3.64%). Lisaks toodi ühe vastaja poolt välja rattaga kukkumise tõttu tekkinud vigastused.

Joonis 1. Vastajate hinnangud kõige sagedasemate vigastuste põhjustajatele. Joonisel on kujutatud iga põhjustaja välja toonud vastajate arvu, N=55.

Peamised riskifaktorid, mis õpetajate hinnangul võivad lastel lasteaiakeskkonnas tahtmatute vigastuste tekkimist soodustada (Tabel 1). Tulemustest selgus, et kõige enam (89.1%, N=55) hindasid õpetajad hindegaga „5” ja „4” väidet „Rühmas on agressiivsema käitumisega laps” (keskmiselt 4,636 SD=0,778). Järgnesid väited „Liiga palju lapsi ühe õpetaja kohta” 87.3% (N=55) ja „Liiga palju lapsi ühes rühmaruumis” 81.8% (N=55). Kõige vähem oluliseks riskifaktoriks peeti väidet „Liiga palju mööblit rühmaruumis”, kus 23.6% (N=55) osalejatest hindasid väidet hindegaga „1” või „2”. Väiteid „Teravad vahendid käeulatuses” ja „Erineva vanusega lapsed rühmas” hindasid mõlemal juhul osalejad hindegaga „1” või „2” 21.8% (N=55).

Tabel 1. Hinnangud 5-pallisel skaalal riskifaktorite olulisusele tahtmatute vigastuste tekke soodustamisel vastajate lasteaedades. Skaala väärtused: 1 - ei ole üldse oluline ... 5 - väga oluline. Hinnangute aritmeetiline keskmine koos standardhälbe, miinimum ja maksimum väärtustega, N=55.

	Aritmeetiline keskmine	Standardhälve	Miinimum	Maksimum
Rühmas on agressiivsema käitumisega lapsi	4.636	0.778	2	5
Liiga palju lapsi ühe õpetaja kohta	4.364	0.802	2	5
Liiga palju lapsi ühes rühmaruumis	4.345	0.907	2	5
Liiga palju lapsi ühel õuealal	3.982	1.045	1	5
Laste eaturvaline riietus	3.855	1.253	1	5
Lasteaia riskianalüüsid pealiskaudsed	3.8	1.325	1	5
Erineva vanusega lapsed rühmas	3.564	1.288	1	5
Mööbli disain	3.545	1.288	1	5
Teravad vahendid käeulatusse	3.509	1.359	1	5
Liiga palju mööblit rühmaruumi(de)s	3.236	1.201	1	5

Peamised riskifaktorid tahtmatute vigastuste tekkimisel ja nende ennetamine lasteaia 14

Õpetajatel paluti anda hinnang lasteaia üldise turvalisuse kohta. Tulemustest selgus, et keskmine hinnang 5 palli skaalal rahuolule oli 3.909 (SD=0.986, MIN=1, MAX=5). Õpetajad, kes hindasid rahuolule 5 punktiga kommenteerisid oma hinnangut järgnevalt:

- *Lasteaia ala on ilusti piiratud, st lapsed ei pääse ise välja. Päevasel ajal on kogu maja lukus, st keegi ei pääse ka õhtul sisse kel pole vaja. Lasteaia ruumid on ka sisustatud vastavalt eale ning on lapsesõbralikud.*
- *Iga aasta tuleb hinnata riskianalüüsi ja selle põhjal tegeletakse riskide vähendamisega.*

Õpetajad, kes andsid rahuolule keskmise või alla keskmise hinnangu kommenteerisid:

- *Talvel on pinnad hooldamata ning libedad.*
- *Maja on väga vana ja majas on kolm sellist rühma, kus vihmaperioodil või lume sulamisel uputab. Üleüldse vajab maja hädasti renoveerimist.*
- *Lasteaia hoov on läbikäidav kõigile, puudub kõrge aed, väravate lukustus puudub.*
- *Lapsed saavad ise lasteaia väravaid avada; lasteaeda teenindav transport läbib laste mänguala laste õues oleku ajal.*

Õpetajad hindasid oma teadmisi lasteaia turvalisuse kohta üldiselt heaks. 5-pallisel skaalal keskmiselt hindegaga 4.22 (SD=0.762). 40% osalejatest leidis, et teadmised on väga head, 16.36% keskmiseks või alla keskmise. Kommenteerimisvõimalust kasutanud õpetajad põhjendasid oma hinnanguid järgmiselt:

- *Kogemused aitavad, ehkki üllatuste eest ei ole keegi kaitstud.*
- *Järgitakse ohutusnõudeid.*

Alla keskmise hinnangu andnud õpetajad lisasid, et:

- *Lasteaia õueala piirdeaed on vananenud, rühmaruum on väike, õpetaja peab tihti viibima õues üksi 20 lapsega, kuna ei palgata asendustöölist (nt teise õpetaja haigestumise korral).*

Teise uurimisküsimusega sooviti välja selgitada õpetajate hinnangud ennetusmeetmete rakendamise kohta laste tahtmatute vigastuste vähendamiseks ja turvalisuse tagamiseks lasteaia. Tulemustest selgus (vt tabel 2), et kõige tõhusamateks meetmeteks laste tahtmatute vigastuste ennetamisel, kus osalejad (N=55) hindasid väidet kõrgeimalt, olid „Mänguväljaku seadmete juures on kukkumisel lööki pehmed materjalid” (4.745, SD=0.673), „Mänguväljakute, -asjade, -vahendite regulaarne kontroll” (0.475, SD=0.517) ja „Õueala on piiratud läbipääsmatu heki või aiaga” (4.709, SD=0.737). Kõige vähem tõhusamaks meetmeteks peeti väiteid “Mööbel on paigutatud nii, et lastel ei ole võimalik joosta” (3.727,

SD=1.209) ja „Õpetajate koolitamine riskifaktorite osas” (3.764, SD=1.201). Vastajate protsendiline jagunemine vastavalt skaala väärtustele on välja toodud Lisa 2. all.

Tabel 2. Hinnangud 5-pallisel skaalal tegevustele, mis aitaksid vähendada lastega juhtuvaid tahtmatuid vigastusi lasteaeajades. Skaala väärtused: 1- ei aita üldse vähendada ... 5- aitavad väga vähendada. Hinnangute aritmeetiline keskmine koos standardhälbe, miinimum ja maksimum väärtustega, N=55.

	Aritmeetiline keskmine	Standardhälve	Miinimum	Maksimum
Mänguväljaku seadmete juures on kukkumisel lööki pehmendavad materjalid	4.745	0.673	2	5
Mänguväljakute, -asjade, -vahendite regulaarne kontroll	4.745	0.517	3	5
Õueala on piiratud läbipääsmatu heki või piirdeaiaga, et laste väljapääs õpetaja teadmata oleks välditud	4.709	0.737	1	5
Laste teavitamine võimalikest riskidest ning ohutu käitumise õpetamine riskiolukordades	4.691	0.605	3	5
Tähelepanelik järelvalve (ei tegeleta lastega koos olles kõrvaliste tegevustega)	4.636	0.677	3	5
Potentsiaalselt ohtlike vahendite (nt käärid) ohutu kasutamise õpetamine	4.636	0.677	3	5
Rühmade komplekteerimisel arvestada rühmaruumi suurusega	4.618	0.680	2	5
Lastega rühmareeglite kokkuleppimine ja nende järgimine	4.600	0.710	3	5
Õpetajate kaasamine riskianalüüsi läbi viimisesse	4.455	0.715	3	5
Mööbel on paigutatud nii, et lapsel ei ole võimalik ronida kõrgemale pinnale	4.382	0.892	1	5
Vähendada laste ja õpetajate suhtarvu rühmas	4.273	0.932	1	5
Riskianalüüsi regulaarne ja põhjalik teostamine	4.200	0.869	1	5
Tõhusam koostöö lastevanematega	4.164	0.856	2	5
Õpetajate osalemine regulaarselt toimuvatel esmaabi koolitustel	4.073	1.12	1	5
Potentsiaalselt ohtlike vahendite (nt käärid/noad) lastele kättesaamatusse kohta asetamine	4.000	1.155	1	5
Õpetajate koolitamine riskifaktorite osas	3.764	1.201	1	5
Mööbel on paigutatud nii, et lastel ei ole võimalik joosta	3.727	1.209	1	5

Õpetajad hindasid esitatud meetmeid suhteliselt kõrgelt, keskmiselt 4.38 (SD=0.84).

Esitatud meetmetele oli võimalik õpetajatel lisada avatud vastuse kaudu kommentaare, mis on järgnevad:

- *Tähtis on lastele selgitada ohtusid ja õpetada neid potentsiaalselt ohtlike vahenditega ohutult ümber käia. Vahendeid ei tohiks peita, vaid tutvustada ohutust.*
- *Õues olev hekk võib ise vigastusi tekitada, lapsed ronivad seal sees.*
- *Liiga väikeste lastega ei ole võimalik reeglites kokku leppida.*

Õpetajad said avatud küsimusena tuua välja meetmeid, mida riskide maandamiseks kasutatakse. Vastuseid avatud küsimusele tuli 29. Enim rakendatavate meetmena toodi välja rühmareeglite kokkuleppimist ja nende järgimist (13 vastajat), sellele järgnesid: laste järelevalve (10 vastajat), juhtkonna tähelepanu pööramine potentsiaalselt ohtlikele kohtadele (9 vastajat), lastele selgitustöö tegemine potentsiaalselt ohtlike olukordade kohta (8 vastajat). Seitse vastanud õpetajat tõid välja lapsevanemate teavitamise koosolekutel, kus pööratakse lastevanemate tähelepanu laste riietusele ja turvavarustusele.

- *Koosolekutel pööranud tähelepanu riietusele ja sallidele ja rippuvatele esemetele, et need ei jääks õues mängides kusagile kinni. Õuealal jälgin lapsi ja olen valmis vajadusel kiirelt reageerima. Rühmaruumis on reeglid, mida ikka ja jälle läbi saab rääkida ja vaatan, et võimalusel lapsed ei saaks haiget. Kasutusele oleme võtnud erinevad meetmed, et rühmas oleks rahulikum ja sõbralikum keskkond.*
- *Keskendun oma tööle, jälgin lapsi, loon turvalise mänguruumi ja õpetan lastele nägema ja ennetama ohtlikke olukordi. Oleme lasteaias teinud lastele õppepäevi koos päästeametiga, kiirabi ja parameedikutega. Enne kui kasutame lastega potentsiaalselt ohtlike vahendeid, õpime, kuidas neid kasutada/käes hoida/ näitan töövõtteid.*

Rakendatud meetmete nimekirjast eristus üks vastus: *Mina jälgin õhtuses vahetuses olles laste arvu ja õpetaja abil pole lubatud enne kella viit töölt lahkuda, kui lapsi on rohkem kui 7.*

Küsitletud õpetajate hinnangul vastutavad laste turvalisuse eest eelkõige õpetajad, mida märkis 94.55% vastanutest (N=55). Üsna olulisteks peeti veel juhtkonna (87.27%, N=55), abiõpetajate (70.91%, N=55) ning õpetaja assistentide (65.45%, N=55) vastutust. Lisaks mainiti ära, et vastutavad ka kohalik omavalitsus (54.55%, N=55) ja lapsevanemad (29.1%, N=55). Kohaliku omavalitsust märkis 54,55% (N=55) ning lapsevanemate tähtsust laste turvalisuse tagamisel lasteaias nägi ainult 29,1% (N=55) küsitletavatest. Üks õpetaja tõi välja autojuhtide vastutuse tähtsuse ning teine vastaja leidis, et vastutav roll muutub vastavalt olukorrale.

4. Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada õpetajate hinnangud, millised riskifaktorid võivad lasteaiaõpetajate hinnangul soodustada lastel tahtmatuid vigastusi ja missuguste meetmete rakendamine aitab lasteaia vähendada lastel tahtmatute vigastuste tekkimise tõenäosust ning soodustada turvalise keskkonna loomist.

Esimese uurimisküsimusega soovis töö autor teada saada, millised on peamised riskifaktorid, mis põhjustavad tahtmatuid vigastusi. Valdav osa uuringus osalejatest märkis suurimaks riskifaktoriks tahtmatute vigastuste tekkimise põhjuseks rühmas oleva agressiivse käitumisega lapse. Agressiivsus väljendub enamjaolt füüsilise agressiivsuse teiste laste, asjade ja enda suhtes (Türkoğlu, 2019; Veike 2018). Varasemas uurimuses toodi välja, et peaaegu pooled õpetajad tulevad toime agressiivse käitumisega ning pooled kinnitasid, et ei ole agressiivse käitumisega toimetulemiseks piisavat ettevalmistust saanud (Veike, 2018).

Teise tulemusena nõustusid mitmed õpetajad väitega, et rühmas on liiga palju lapsi ühe õpetaja kohta. Seda kinnitas ühe õpetaja kommentaar, millest võib järeldada, et on tööpäevi, mil õpetaja peab üksi hoolitsema 20 lapse eest. Samuti näitab uurimus riikidevahelist erinevust õpetajate ja laste suhtarvudes (Eurydice, 2014). Ühel täiskasvanul on piiratud võimekus jälgida ja hoolitseda mitme lapse eest korraga. Näiteks Inglismaal peetakse sõimerühmas turvaliseks laste ja õpetajate suhtarvuks 1 õpetaja ja 3 lapse kohta (Eurydice, 2014), samas kui Eestis on see suhtarv 1 õpetaja ja 7 lapse kohta (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Sellest tulenevalt võib järeldada, et võrreldes Inglismaaga on Eestis õpetajal poole rohkem lapsi, kelle eest hoolitseda.

Uuringutulemustest selgus, et veel üheks riskifaktoriks on õpetajate hinnangul liiga palju lapsi ühes rühmaruumis. Seadus ütleb, et mängu- ja magamisruum võivad olla ühendatud, kui põranda pindala lapse kohta on vähemalt 4 ruutmeetrit (Tervisekaitseinspektorat, 2011). Näiteks Pärnu linnas on ehitatud viimase 27 aasta jooksul üks uus lasteaed, mis valmis 2020. aastal ning jälgib seadusest tulenevaid ettekirjutisi. Ruumipuuduste likvideerimiseks on lasteaedadel aega 2030. aasta 1. septembrini (Tervisekaitseinspektorat, 2011), senikaua peavad lapsed ja õpetajad autori hinnangul ja uurimistulemustest lähtuvalt viibima oluliselt väiksemal pinnal, mis ei taga lastele ja õpetajatele füüsiliselt ega vaimselt head keskkonda.

Ruumipuudus võib olla takistuseks eduka õppetöö tegemisel, sest hästi planeeritud füüsiline keskkond tagab lastele turvalisuse (Nugin, 2013) ja on õppimiseks ning arenemiseks väga oluline (Westberg, 2021). Analüüsi tulemustest saab välja tuua lasteaedu, kus hooned ja

õuealad on turvalised ja nõuetekohased, kuid on lasteaedu, kus tingimused ei vasta tervisekaitse nõuetele (2011), mis sätestavad nõuded ruumidele ja õuealale. Varasemas raportis on välja toodud, et õpetajate ja laste suhtarv rühmas mõjutab laste heaolu ja turvalisust (Eurydice, 2014).

Õpetajad märkisid sagedasemateks õnnetuste tekkimiste põhjusteks: üksteise vastu põrkamise, tõukamise, komistamise ning millegi vastu enda ära löömise, mis võivad olla samuti tingitud ruumipuudusest. Varasemast uuringust selgus, et kokkupuude eluta mehhaanilise jõuga oli kukkumise järel teine kõige sagedamini juhtuv vigastusi põhjustav õnnetus (Väärsi & Kirpu, 2019). Kõrgelt kukkumist, mis on kõige sagedasem peavigastuste põhjustest, esineb vastanud õpetajate hinnangul lasteaedades oluliselt vähem ning ei kuulu kõige sagedamini juhtuvate õnnetuste peamiste põhjuste hulka. Mänguväljakud on need kohad, kus lapsed võivad kõrgelt kukkuda ning saadud vigastused võivad olla saatuslikud. Tulemusest võib järeldada, et lasteaedades on uuendatud mänguväljakud, mis vastavad seaduses kehtestatud nõuetele. See tähendab, et mänguväljakud on ohutud, eakohased ja mänguväljakute seadmete juures on lööki pehmendavad materjalid vältimaks traagilisi tagajärgi. Samuti võib tegemist olla hea järelvalvega.

Oodatust väiksema tulemuse sai riitusest tingitud vigastused, sest mitmed meediasse jõudnud õnnetused on olnud põhjustatud laste riitusest, milleks on olnud näiteks takerdunud sallid ja kapuutsinöörid. Uurimistulemustest selgus, et riski vähendamise meetmena pööravad mitmed õpetajad tähelepanu laste riitusele. See näitab õpetajate teadlikkust riitusega seotud potentsiaalsetest ohtudest lastele ning nende rakendatud ennetustegevust, mis hõlmab lastevanemate teavitamist. Samuti võib sellise ennetustegevuse põhjuseks olla varasemalt meedias kajastatud riitusest tingitud õnnetused.

Teise uurimisküsimusega soovis töö autor teada saada, millised meetmed vähendaksid lastega juhtuvaid vigastusi. Analüüsi tulemustest selgus, et seadustest tulenevalt esitatud väited meetmete kohta said kõik väga head tulemused. Õpetajad nõustusid väitega, et rühmaruumi suurus ja laste arv rühmas peab olema vastavuses. Kahjuks komplekteeritakse rühmi rühmanimetuse (liitrühm 18+2; lasteaiarühm 20+2) alusel (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999) ning kuni aastani 2030, mil seadus kehtima hakkab, peavad osad lapsed viibima oluliselt väiksemal pinnal. Seni on lasteaedadel aega viia rühmad ruumi suurusega vastavusse (Tervisekaitse nõuded..., 2011).

Kõige vähem tõhusaks meetmeks märgiti mööbli paigutust nii, et lastel ei oleks võimalik joosta. Mööbli paigutamisel on oluline, et lastel oleks võimalik liikuda ning tagatud

oleks laste igakülgne areng. Liikumiseks on vajalik ruum, aga jooksmist toas saab vältida rühmareeglite kokkuleppimisega. Rühmareeglite kokkuleppimist lastega pidasid õpetajad üheks tõhusamaks meetmeks, et vältida õnnetusi. Tõhusate meetmetena töid õpetajad veel välja lastega tegevused nagu laste teavitamine võimalikest riskidest ja potentsiaalselt ohtlike vahendite ohutuse õpetamine. Nagu ka vastustest selgus, siis tegevused varieeruvad sõltuvalt laste vanustest. Sõimelaps ei mõista veel rühmareeglite kokkuleppimist. Siinjuures on õpetajal oluline mõista laste võimeid ohtude tajumisel (Góes *et al.*, 2023).

Kuigi eelnevad tegevused lähevad ennetavate tegevuste alla, siis kahjuks arvasid õpetajad, et õpetajate koolitamine riskifaktorite osas on vähem tõhusam. See tulemus võib tuleneda sellest, et noorim vastaja oli 28-aastane ning keskmine tööstaaž vastanute seas oli 15 aastat ja 8 kuud. Samuti tuli ka avatud vastuste seast välja, et suurem osa õpetajatest baseeruvad oma kogemustele. Kogemustele tuginedes oskavad õpetajad märgata ohtlikku olukorda ning on omalt poolt suunanud juhtkonna tähelepanu potentsiaalselt ohtlikele olukordadele. Analüüsist selgus, et 94,55% õpetajatest peavad ennast laste turvalisuse eest vastutavaks ning 40% hindasid oma teadmisi väga heaks.

Uuringu ulatust piirab väike valim (N=55), mis võib mõjutada saadud vastuste põhjal üldistuste tegemist. Üldistuste tegemiseks ja suurema valimi saamiseks oleks vaja uuringut laiendada üle-eestiliseks. Uuringu piiranguna võib välja tuua küsimustiku ise, kuna väited olid õpetajatele ette antud ning need võisid vastamist mõjutada. 5-pallise Likert skaala keskmist väärtust võidakse mõnikord tõlgendada vastusena "nii ja naa".

Edasiste uuringute puhul võiks uurida, kas ja kuidas muutuvad hinnangud lasteaias esinevatele riskifaktoritele ja turvalise keskkonna tagamisele lähtuvalt õpetajate tööstaažist. Teise uurimissuunana võiks uurida lähtuvalt esimese uurimisküsimuse kõrgeima hinnanguga riskifaktorist, miks põhjustab agressiivse käitumisega laps kõige sagedasemini tahtmatuid vigastusi.

Tänuõnad

Täna oma juhendajat Kaire Jõgi toetava juhendamise eest. Samuti kõiki Pärnu linna ja maakonna lasteaegade juhtkondi, kes edastasid küsimustiku õpetajatele ning uurimuses osalenud vastajaid, kes andsid oma panuse ja leidsid aja küsimustiku täitmiseks. Suur aitäh minu perekonnale ja lähedastele sõpradele, kes olid mulle toeks kogu selle kolme aasta vältel.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Janika Busch-Vaher

/allkirjastatud digitaalselt/

13.05.2024

Kasutatud kirjandus

- Adelson, S. L., Chounthirath, T., Hodges, N. L., Collins, C. L., & Smith, G. A. (2018). Pediatric playground-related injuries treated in hospital emergency departments in the United States. *Clinical pediatrics*, 57(5), 584-592.
<https://doi.org/10.1177/0009922817732144>
- Brunelle, S., Herrington, S., Coghlan, R., & Brussoni, M. (2016). Play worth remembering: are playgrounds too safe?. *Children, Youth and Environments*, 26(1), 17-36.
<https://doi.org/10.7721/chilyoutenvi.26.1.0017>
- Cacciatore, R. (2015). *Agressiivsuse astmed*. Tallinn: Menu Kirjastus.
- Cheng, T. A., Bell, J. M., Haileyesus, T., Gilchrist, J., Sugerman, D. E., & Coronado, V. G. (2016). Nonfatal playground-related traumatic brain injuries among children, 2001–2013. *Pediatrics*, 137(6). <https://doi.org/10.1542/peds.2015-2721>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education (8th ed.)*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315456539>
- Dalgaard, N. T., Bondebjerg, A., Viinholt, B. C., & Filges, T. (2022). The effects of inclusion on academic achievement, socioemotional development and wellbeing of children with special educational needs. *Campbell Systematic Reviews*, 18(4), e1291.
<https://doi.org/10.1002/cl2.1291>
- Eberl, R., Schalamon, J., Singer, G., Ainoedhofer, H., Petnehazy, T., & Hoellwarth, M. E. (2009). *Analysis of 347 kindergarten-related injuries*. *European journal of pediatrics*, 168, 163-166. <https://doi.org/10.1007/s00431-008-0723-0>
- Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS). (2023). <https://www.ehis.ee/>
- Ephgrave, A. (2018). *Planning in the moment with young children: A practical guide for early years practitioners and parents*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315113500>
- Eurydice. (2014). Key data on early education and care in Europe. Eurydice and Eurostart report. European Commission: Brussels.
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5785249/EC-01-14-484-EN.PDF/cbdf1804-a139-43a9-b8f1-ca5223eea2a1>
- Fahlstedt, M., Kleiven, S., & Li, X. (2019). Current playground surface test standards underestimate brain injury risk for children. *Journal of biomechanics*, 89, 1-10.
<https://doi.org/10.1016/j.jbiomech.2019.03.038>
- Friemel, T. N., & Frey, T. (2019). Kommunikationskampagnen zur Gesundheitsförderung und Prävention. *Handbuch der Gesundheitskommunikation: Kommunikationswissenschaftliche Perspektiven*, 399-410.
https://doi.org/10.1007/978-3-658-10727-7_31
- Góes, F. G. B., Braga, A. M., Souza, A. N., de Andrade Soares, I. A., Lucchese, I., Dionizio, L. C., & da Anunciação Silva, M. (2023). Accident prevention in early child rearing institutions: an integrative review. *Early Child Development and Care*, 193(1), 83-94.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2022.2057967>
- Gong, H., Lu, G., Ma, J., Zheng, J., Hu, F., Liu, J., ... & Xu, H. (2021). Causes and characteristics of children unintentional injuries in emergency department and its implications for prevention. *Frontiers in public health*, 9, 669125.
<https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.669125>
- Good, T. L., & Lavigne, A. L. (2017). *Looking in classrooms*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315627519>
- Gordon, T. & Burch, N. (2006). *Õpetajate kool. Kuidas tunda end õpetajana paremini*. Tartu: OÜ Väike Vanker
- JASP Team. (2024). JASP (Version 0.18.1.0) [Tarkvara]. <https://jasp-stats.org/>

- Jullien, S. (2021). Prevention of unintentional injuries in children under five years. *BMC pediatrics*, 21, 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12887-021-02908-5>
- Karadimitriou, K. (2019). Selecting toys for preschoolers and kindergartners. *Journal of Education and Human Development*, 8(1), 146-149.
- Koolieelse lasteasutuse seadus (1999). *Riigi Teataja RT I 1999*, 27, 387. <https://www.riigiteataja.ee/akt/114032011006>
- Kutsestandard. Lapsehoidja, tase 4. (2021). <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10889058>
- Kutsestandard. Lapsehoidja, tase 5. (2021). <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10889081>
- Kutsestandard. Õpetaja, tase 6. (2020). <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10824210>
- Lauri, V. (2021, 28. aprill). Lasteaias õnnetusse sattunud laps on väga raskest seisus. *ERR*. <https://www.err.ee/1608194044/lasteaias-onnetusse-sattunud-laps-on-vaga-raskest-seisus>
- Läti Riigi hariduskeskus. (2011). *Tervelt ja ohutult. Abimaterjal õpetajale ja lapsevanemale*. Koostanud: SIA "Outloud". DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/85165>
- Markman, K. D., Lindberg, M. J., Kray, L. J., & Galinsky, A. D. (2007). Implications of counterfactual structure for creative generation and analytical problem solving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(3), 312-324. <https://doi.org/10.1177/0146167206296106>
- Melhuish, E. C., Ereky-Stevens, K., Petrogiannis, K., Ariescu, A., Penderi, E., Rentzou, K., ... & Leseman, P. (2015). A review of research on the effects of early childhood Education and Care (ECEC) upon child development. CARE project; Curriculum Quality Analysis and Impact Review of European Early Childhood Education and Care (ECEC).
- Microsoft Corporation. (2024). Microsoft Excel (2024 Version) [Tarkvara].
- Mänguasja ohutusnõuded ja nõuetele vastavuse tõendamise kord (2010). *Riigi Teataja RT I 2010*, 63, 464. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13356520>
- Müürsoo, A., & Kivilo-Paas, E. (2020). Kui pikk on lapse „tööpäev“?. *Eesti Statistikaameti koduleht*. <https://www.stat.ee/et/uudised/2020/02/26/kui-pikk-on-lapse-toopaev>
- Nugin, K. (2013). *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Tartu: AS Atlex
- Obeng, C. (2009). Injuries in preschool classrooms. *Health Education*, 109(5), 414-423. <https://doi.org/10.1108/09654280910984825>
- Orasmaa, M. (2007). *Kooli- ja lasteaiadõdede tegevus vigastuste ennetamiseks lastel ja ennetustegevust mõjutavad tegurid Eestis* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/34519>
- Pung, B. (2018). *Lapsevanemate ja lasteasutuste töötajate hinnangud lasteasutuse kvaliteedile Euroopa Liidu viie liikmesriigi näitel* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/61534>
- Riigikantselei. (2014). Vigastuste ja vigastussurmade ennetamise poliitika koordineerimise rakkerühm. https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tegevused/Tervis/Tervislik_eluviis/vigastuste_ennetamise_rakke_ruhma_aruanne.pdf
- SCB. (2018). Population statistics. SCB Database. <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>
- Sellström, E., & Bremberg, S. (2000). Education of staff—a key factor for a safe environment in day care. *Acta paediatrica*, 89(5), 601-607. <https://doi.org/10.1111/j.1651-2227.2000.tb00346.x>

- Sleet, D. A. (2018). The global challenge of child injury prevention. *International journal of environmental research and public health*, 15(9), 1921.
- Socialstyrelsen. (2017). Statistik om skador bland barn 2016. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/statistik/2017-11-5.pdf>
- Stehr, P., Reifegerste, D., Rossmann, C., Caspar, K., Schulze, A., & Lindemann, A. K. (2022). Effective communication with caregivers to prevent unintentional injuries in children under seven years. A systematic review. *Patient education and counseling*.
- Suni, R. (2017. 11.aprill). Riigikohus andis hinnangu Põltsamaa lasteaias toimunud õnnetusele. *Vooremaa*. <https://www.vooremaa.ee/riigikohus-andis-hinnangu-poltsamaa-lasteaias-toimunud-onnetusele/>
- Tarbijakaitseamet (2008). *Turvaline mänguväljak juhend juhatajatele ja omanikele*. Juhendmaterjal. Konkurents- ja Tarbijakaitse Amet.
- Tervisekaitseõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule (2011). *Riigi Teataja I*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/111102011003>
- Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale (2010). *Riigi Teataja I*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13360326>
- Tervisestatistika ja Terviseuuringute andmebaas (s.a.)*. <https://statistika.tai.ee/>
- Tuckel, P., Milczarski, W., & Silverman, D. G. (2018). Injuries caused by falls from playground equipment in the United States. *Clinical pediatrics*, 57(5), 563-573. <https://doi-org.ezproxy.utlib.ut.ee/10.1177/0009922817732618>
- Türkoğlu, A., Sehlikoğlu, K., & Tokdemir, M. (2019). A study of fatal falls from height. *Journal of Forensic and Legal Medicine*, 61, 17-21. <https://doi.org/10.1016/j.jflm.2018.10.008>
- Türkoğlu, B. (2019). Preschool teachers' perspectives on aggressive behaviors in children: a qualitative study. *Journal of Education and Training Studies*, 7(2), 169-183. <https://doi.org/10.11114/jets.v7i2.3889>
- Varava, E. (koost). (2010). *Vigastuste ennetamine ja turvalisuse edendamine koolieelsetes lasteasutustes*. Tervise Arengu Instituut. Tallinn.
- Veike, H. (2018). Tartu linna lasteade õpetajate toimetulek lapse agressiivse käitumisega [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/61494>
- Väärsi, K., & Kirpu, V. (2019). Laste vigastused Eestis aastatel 2016–2018. *Tervise Arengu Instituut*. Tallinn
- Watson, M. C., & Errington, G. (2016). Preventing unintentional injuries in children: Successful approaches. *Paediatrics and Child Health*, 26(5), 194–199. <https://doi.org/10.1016/j.paed.2015.12.006>
- Wei, G., Nagai, Y., & Ruifeng, Z. (2020). *Influencing Factors and Intervention Strategies of Kindergarten Outdoor Environment on Children's Accidental Injury* (No. 4086). EasyChair.
- Westberg, J. (2021). Designing preschools for an independent and social child: visions of preschool space in the Swedish welfare state. *Early Years*, 41(5), 458-475. <https://doi.org/10.1080/09575146.2019.1608426>
- WHO (2008). *World report on child injury prevention*. Report.
- Õun, T. (2005). *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Tartu: AS Atlex
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool

Lisad

Lisa 1. Küsimustik

Lugupeetud lasteaiaõpetaja!

Kirjutan Teile Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja erialalt ja palun Teie abi uurimistöö valmimiseks. Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada Pärnu linna ja maakonna lasteaiaõpetajate hinnangud lasteaedade turvalisuse kohta.

Olen väga tänulik, kui leiate aega alljärgneva küsimustiku täitmiseks. Küsitlus on anonüümne, st vastuseid ei seostata Teie isiku ega lasteaiaaga. Tulemused esitatakse üldistatud kujul ja nendega on võimalik tutvuda Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace (<https://dspace.ut.ee>) alates 2024.a juulikuust.

Küsimustik koosneb 12 küsimusest, millele vastamiseks kulub umbes 5-10 minutit.

Lisaküsimuste tekkimise korral saate minuga ühendust võtta e-maili teel: janikabv@ut.ee

Ette tänades

Janika Busch-Vaher

1. Teie vanus: _____

2. Ametikoht lasteaias

Õpetaja

Assistent

Õpetaja abi

Muu _____

3. Teie tööstaaz lasteaias: _____

4. Teie haridustase:

Põhiharidus

Keskharidus

Kutseharidus

Kutsekõrgharidus

Magistrikraad

Doktorikraad

Muu _____

5. Millises asustusüksuses asub Teie lasteaed?

Linn

Alev

Alevik

Küla

Muu _____

6. Palun hinnake 5-pallilisel skaalal, kui rahul Te üldiselt olete oma lasteaia turvalisusega?

Skaala väärtused on järgmised: 1 - ei ole üldse rahul ..... 5 - olen väga rahul

Ei ole üldse rahul 1 2 3 4 5 Olen väga rahul

Siin on Teil võimalik kommenteerida eelmise küsimuse vastust

7.Hinnake palun 5-pallilisel skaalal alljärgnevate riskifaktorite olulisust (tähtsust) tahtmatute vigastuste tekke soodustamisel Teie lasteaias.

Skaala väärtused on järgmised: 1 - ei ole üldse oluline .... 5 - väga oluline

	1 - ei ole üldse oluline	2	3	4	5 - väga oluline
Liiga palju lapsi ühe õpetaja kohta					
Liiga palju lapsi ühes rühmaruumis					
Liiga palju lapsi ühel õuealal					
Erineva vanusega lapsed rühmas					
Rühmas on agressiivsema käitumisega lapsi					
Liiga palju mööblit rühmaruumi(de)s					
Valitud mööbli disain (näiteks väljaulatuvad tooli jalad) soodustab tahtmatute vigastuste tekkimist					
Teravate vahendite (näiteks käärid, noad, nõelad jmt) asetamine laste käeulatusse					
Laste ebaturvaline riietus (näiteks liiga pikkade nõõride/paelte olemasolu)					
Lasteaia riskianalüüse on teostatud pealiskaudselt					

Siia on Teil võimalus lisada omapoolne variant või kommentaar vastuse täpsustamiseks

---

8.Millised on Teie hinnangul kõige sagedasemad vigastuste põhjused lasteaias?

Märkige KOLM kõige olulisemat

- Kukkumine kõrgelt
  - Komistamine
  - Üksteise vastu põrkamine
  - Tõukamine
  - Kaklemine
  - Millegi vastu enda ära löömine
  - Asjadega pihta saamine
  - Teravate asjade (näiteks kääridega, noaga) enda vigastamine
  - Riietusest tingitud õnnetused õues (sallide, nõõride takerdumine)
  - Muu _____
-

9.Hinnake palun 5-pallilisel skaalal, millised tegevused aitaksid vähendada lastega juhtuvaid tahtmatuid vigastusi lasteaedades?

Skaala väärtused on järgmised: 1 - ei aita üldse vähendada.... 5 - aitavad väga vähendada

	1 - ei aita üldse vähendada	2	3	4	5 - aitavad väga vähendada
Õpetajate koolitamine potentsiaalsete riskifaktorite hindamise ning tahtmatute vigastuste ennetamise osas.					
Õpetajate osalemine regulaarselt toimuvatel esmaabi koolitustel.					
Riskianalüüsi regulaarne ja põhjalik teostamine.					
Õpetajate kaasamine riskianalüüsi läbi viimisesse.					
Lastega rühmareeglite kokkuleppimine ja nende järgimine.					
Potentsiaalselt ohtlike vahendite (nt käärid) ohutu kasutamise õpetamine.					
Laste teavitamine võimalikest riskidest ning ohutu käitumise õpetamine riskiolukordades.					
Tähelepanelik järelvalve (ei tegeleta lastega koos olles kõrvaliste tegevustega)					
Vähendada laste ja õpetajate suhtarvu rühmas.					
Rühmade komplekteerimisel arvestada rühmaruumi suurusega.					
Tõhusam koostöö lastevanematega.					
Mänguväljakute, -asjade, -vahendite regulaarne kontroll.					
Potentsiaalselt ohtlike vahendite (nt käärid/noad) lastele kättesaamatusse kohta asetamine.					
Mänguväljaku seadmete juures on kukkumisel lööki pehmendavad materjalid (nt liiv, pehmed katted).					
Õueala on piiratud läbipääsmatu heki või piirdeaiaga, et laste väljapääs õpetaja teadmata oleks välditud.					
Rühmaruumi mööbel on paigutatud nii, et lapsel ei ole võimalik ronida kõrgemale pinnale (nt aknalaud või kapp)					
Rühmaruumi mööbel on paigutatud nii, et lastel ei ole võimalik joosta					

Siia on Teil võimalus lisada omapoolne variant või kommentaar vastuse täpsustamiseks

10.Kuidas hindate enda teadmisi lasteaia turvalisusest? Hinnake palun 5-pallilisel skaalal, kus skaala väärtused on järgmised: 1 - väga halvad .... 5 - väga head
Väga halvad 1 2 3 4 5 Väga head

Siin on Teil võimalik kommenteerida eelmise küsimuse vastust

11.Kes peaks vastutama laste turvalisuse eest lasteaias? Vastutama peaks(-id) eelkõige:

- Õpetajad
  - õpetaja assistendid
  - abiõpetajad
  - lasteaia juhtkond
  - kohalik omavalitsus
  - lapsevanemad
  - Muu_____
-

12.Mida ise saate teha/olete teinud laste turvalisuse tagamiseks?

Vaba vastus_____

Lisa 2.

Vastajate hinnangud 5-pallisel skaalal tegevustele, mis aitaksid vähendada lastega juhtuvaid tahtmatuid vigastusi lasteaedades.

Skaala väärtused: 1 - ei aita üldse vähendada ... 5 - aitavad väga vähendada. Tabelis kuvatakse vastajate protsentide jagunemine vastavalt väärtustele, N=55.

	“5”	“4”	“3”	“2”	“1”
Mänguväljaku seadmete juures on kukkumisel lööki pehmendavad materjalid	83.6%	10.9%	1.8%	3.6%	
Mänguväljakute, -asjade, -vahendite regulaarne kontroll	78.2%	18.2%	3.6%		
Õueala on piiratud läbipääsmatu heki või piirdeaiaaga, et laste väljapääs õpetaja teadmata oleks välditud	81.8%	10.9%	5.5%		1.8%
Laste teavitamine võimalikest riskidest ning ohutu käitumise õpetamine riskiolukordades	76.4%	16.4%	7.3%		
Tähelepanelik järelvalve (ei tegeleta lastega koos olles kõrvaliste tegevustega)	74.5%	14.5%	10.9%		
Potentsiaalselt ohtlike vahendite (nt käärid) ohutu kasutamise õpetamine	74.5%	14.5%	10.9%		
Rühmade komplekteerimisel arvestada rühmaruumi suurusega	70.9%	21.8%	5.5%	1.8%	
Lastega rühmareeglite kokkuleppimine ja nende järgimine	72.7%	14.5%	12.7%		
Õpetajate kaasamine riskianalüüsi läbi viimisesse	58.2%	29.1%	12.7%		
Mööbel on paigutatud nii, et lapsel ei ole võimalik ronida kõrgemale pinnale	58.2%	27.3%	10.9%	1.8%	1.8%
Vähendada laste ja õpetajate suhtarvu rühmas	50.9%	32.7%	10.9%	3.6%	1.8%
Riskianalüüsi regulaarne ja põhjalik teostamine	43.6%	36.4%	18.2%		1.8%
Tõhusam koostöö lastevanematega	41.8%	36.4%	18.2%	3.6%	
Õpetajate osalemine regulaarselt toimuvatel esmaabi koolitustel	50.9%	18.2%	20%	9.1%	1.8%
Potentsiaalselt ohtlike vahendite (nt käärid/noad) lastele kättesaamatusse kohta asetamine	45.5%	23.6%	21.8%	3.6%	5.5%
Õpetajate koolitamine riskifaktorite osas	36.4%	21.8%	30.9%	3.6%	7.3%
Mööbel on paigutatud nii, et lastel ei ole võimalik joosta	30.9%	32.7%	23.6%	3.6%	9.1%

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Janika Busch-Vaher,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Pärnu linna ja maakonna õpetajate hinnangud tahtmatute vigastuste põhjuste ning nende ennetamisvõimaluste kohta lasteaias“, mille juhendaja on loodusteaduste nooremlektor Kaire Jõgi, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Janika Busch-Vaher

13.05.2024